

Ούρσουλα Κ. Λε Γκεν

Η λέξη για τον κόσμο είναι δάσος (Απόσπασμα)

Στο μακρινό μέλλον, οι Γήινοι «άθρωποι» ιδρύουν τη Νέα Ταϊτή, μια στρατιωτικού τύπου αποικία, στον κατάφυτο πλανήτη Άθσε, με σκοπό τη συστηματική υλοτόμησή του, μιας και η ξυλεία της Γης είναι πλέον αγαθό σε εξαφάνιση. Οι αυτόχθονες κάτοικοι («άνθρωποι»), ένας ειρηνικός λαός δίχως τεχνολογικά επιτεύγματα και σε απόλυτη αρμονία με την φύση, υποδουλώνονται από τους αποικιστές, οι οποίοι τους μεταχειρίζονται βάνουσα, υποχρεώνοντάς τους να εργάζονται σκληρά στην αποψίλωση των δασών του Άθσε.

Όταν ο λοχαγός Ντέιβιντσον, διοικητής του καταυλισμού Σμιθ, βιάζει και σκοτώνει τη γυναίκα του αυτόχθονα Σέλβερ, κανείς δεν περιμένει την επιθετική αντίδραση του Αθσιανού - ούτε ο λοχαγός Ραζ Λιούμποφ, ο ανθρωπολόγος της αποικίας, επιφορτισμένος με την καταγραφή και κατανόηση του αθσιανικού πολιτισμού και επιστήθιος φίλος του Σέλβερ. Οι συνέπειες, όμως, αυτού του γεγονότος σύντομα θα αποδειχθούν σοβαρότερες: οι Αθσιανοί δεν θα είναι ποτέ πια ίδιοι· θα έχουν μπολιαστεί με τον πολιτισμό των Γήινων μέσω της πράξης του φόνου.

Η επικεφαλής των γυναικών άφησε στην άκρη το μισοτελειωμένο έργο της και είπε:

«Καλώς όρισες, αγγελιοφόρε, τώρα μπορείς να μιλήσεις».

Η αγγελιοφόρος σηκώθηκε όρθια, έσκυψε το κεφάλι μπροστά στην Έμπορ Ντέντεπ και είπε το μήνυμά της: «Έρχομαι από το Τρεδάτ. Τα λόγια μου έρχονται από το Σόρμπρον Ντέβα και, πριν από αυτό, από τους ναυτικούς των Στενών και, πριν απ' αυτό, από το Μπρότερ στο Σόρνολ. Πρέπει να τα ακούσει όλο το Κάνταστ, αλλά απευθύνονται στον άντρα που ονομάζεται Σέλβερ και κατάγεται από το γενεαλογικό δέντρο των Φράξων του Έσρεδ. Αυτά είναι τα λόγια μου: Ήρθαν καινούργιοι γίγαντες στη μεγάλη πόλη των γιγάντων στο Σόρνολ και πολλοί απ' τους καινούργιους είναι θηλυκά. Το κίτρινο πλοίο της φωτιάς πηγαίνει πάνω-κάτω στο μέρος που λεγόταν Πέχα. Έχει μαθευτεί ότι ο Σέλβερ απ' το Έσρεδ έκαψε την πόλη των γιγάντων στο Κέλμε Ντέβα. Οι Μεγάλοι Ονειρευτές των Εξόριστων στο Μπρότερ έχουν ονειρευτεί γίγαντες πιο πολλούς κι από τα δέντρα στις Σαράντα Περιοχές. Αυτά είναι όλα τα λόγια του μηνύματος που φέρνω».

Μετά την τραγουδιστή αναγγελία σώπασαν όλες. Λίγο πιο πέρα, το πουλί έκανε αναγνωριστικά «Τουί-τουίτ;»

«Αυτός ο κοσμοχρόνος είναι πολύ άσχημος», είπε μια από τις Γηραιές Γυναίκες τριβοντας το πονεμένο της γόνατο.

Ένα γκρίζο πουλί πέταξε από μια τεράστια βελανιδιά στο βόρειο άκρο της πόλης. Άρχισε να διαγράφει κύκλους τεμπέλικα, με τη βοήθεια του πρωινού ανοδικού ρεύματος. Κοντά σε όλες τις πόλεις υπήρχε πάντα ένα δέντρο όπου κούνιαζαν οι γκρίζοι αετοί, οι σκουπιδιάρηδες του δάσους.

Ένα μικρό παχουλό αγόρι μπήκε τρέχοντας στο άλσος με τις σημύδες, ακολουθούμενο από την ελαφρώς μεγαλύτερη αδελφή του- και οι δυο τσίριζαν σαν νυχτερίδες. Το αγόρι έπεσε κάτω και έβαλε τα κλάματα. Το κορίτσι τον σήκωσε όρθιο και σκούπισε τα δάκρυά του με ένα μεγάλο φύλλο. Μετά έφυγαν τρέχοντας πάλι και χώθηκαν μέσα στο δάσος, πιασμένα χέρι-χέρι.

«Υπήρχε κάποιος που λεγόταν Λιούμποφ», είπε ο Σέλβερ στην επικεφαλής των γυναικών. «Μίλησα γι' αυτόν στον Κόρο Μένα αλλά όχι σ' εσένα. Όταν εκείνος ο Ντέιβινσον πήγε να με σκοτώσει, ο Λιούμποφ με έσωσε. Ο Λιούμποφ ήταν αυτός που με γιάτρεψε και με άφησε ελεύθερο. Ήθελε να μάθει για εμάς. Έτσι, εγώ του έλεγα ό,τι με ρωτούσε κι αυτός μου έλεγε ό,τι τον ρωτούσα εγώ. Μια φορά τον ρώτησα πώς επιβιώνει το είδος του, μια και υπήρχαν τόσο λίγες γυναίκες. Μου είπε ότι στον τόπο απ' όπου έρχονται ο μισός πληθυσμός είναι γυναίκες. Όμως οι άντρες δεν ήθελαν να φέρουν τις γυναίκες στις Σαράντα Περιοχές μέχρι να ετοιμάσουν το μέρος γι' αυτές».

«Περιμένουν από τους άντρες να φτιάξουν ένα μέρος κατάλληλο για τις γυναίκες; Για φαντάσου! Μάλλον θα περιμένουν για πολύ», είπε η Έμπορ Ντέντεπ. «Είναι σαν εκείνους στο Όνειρο της Λεύκας, που προχωρούν με τα οπίσθια, με το κεφάλι τους γυρισμένο προς τα πίσω. Θα κάνουν το δάσος μια ξερή παραλία» -στη γλώσσα της δεν υπήρχε λέξη για την έρημο-

«και λένε ότι θέλουν να ετοιμάσουν τα πάντα για τις γυναίκες; Θα έπρεπε να στείλουν πρώτα τις γυναίκες. Μπορεί σ' αυτούς οι Μεγάλοι Ονειρευτές να είναι οι γυναίκες, ποιος ξέρει. Είναι υποανάπτυκτοι, Σέλβερ. Είναι παράφρονες».

«Δεν γίνεται ένας ολόκληρος λαός να είναι παράφρονες».

«Μα είπες ότι ονειρεύονται μόνο στον ύπνο τους. Αν θέλουν να ονειρευτούν ξύπνιοι, παίρνουν δηλητήρια, έτσι ώστε τα όνειρά τους να ξεφύγουν από κάθε έλεγχο, έτσι είπες! Υπάρχει μεγαλύτερη τρέλα απ' αυτό; Δεν μπορούν να ξεχωρίσουν τον ονειροχρόνο από τον κοσμοχρόνο, λες και είναι μωρά. Μπορεί να νομίζουν πως όταν σκοτώνουν ένα δέντρο, αυτό θα ξαναζωντανέψει!»

Ο Σέλβερ κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Εξακολουθούσε να μιλάει με την επικεφαλής των γυναικών λες και ήταν μόνοι τους μέσα στο άλσος με τις σημύδες, με απαλή, διατακτική φωνή, σχεδόν σαν νυσταγμένος. «Όχι, καταλαβαίνουν καλά τι πάει να πει θάνατος... Σίγουρα δεν βλέπουν όπως εμείς, αλλά ξέρουν περισσότερα και καταλαβαίνουν περισσότερα για κάποια πράγματα σε σύγκριση μ' εμάς. Ο Λιούμποφ καταλάβαινε τα περισσότερα απ' αυτά που του έλεγα. Πολλά απ' όσα μου είπε εκείνος εγώ δεν μπόρεσα να τα καταλάβω. Και δεν ήταν η γλώσσα που με εμπόδιζε να καταλάβω. Ξέρω τη γλώσσα του κι εκείνος έμαθε τη δική μας, γράψαμε κάτι μαζί και στις δύο γλώσσες. Όμως είπε κάποια

πράγματα που δεν τα κατάλαβα ποτέ. Είπε ότι οι άνθρωποι έρχονται έξω από το δάσος. Αυτό ήταν ξεκάθαρο. Είπε ότι θέλουν το δάσος: τα δέντρα για ξυλεία, το έδαφος για να φυτέψουν χόρτα». Η φωνή του Σέλβερ, αν και απαλή ακόμα, αντηχούσε λίγο δυνατότερα. Όλοι όσοι βρίσκονταν ανάμεσα στα ασημένια δέντρα τον άκουγαν. «Κι αυτό ήταν ξεκάθαρο, τουλάχιστον για όσους από μας τους είδαν να κόβουν τον κόσμο. Είπε ότι οι άνθρωποι είναι κι αυτοί άνθρωποι σαν κι εμάς, και μάλιστα συγγενεύουμε, τόσο όσο το Κόκκινο Ελάφι με το Γκριζοζάρκαδο. Είπε ότι έρχονται από έναν άλλον τόπο που δεν είναι το δάσος. Εκεί τα δέντρα έχουν κοπεί όλα. Έχουν κι έναν ήλιο, όχι τον δικό μας ήλιο, που είναι αστέρι. Όλα αυτά, όπως καταλαβαίνεις, δεν μου ήταν ξεκάθαρα. Λέω τώρα τα λόγια του, αλλά δεν ξέρω τι σημαίνουν. Δεν έχει και τόση σημασία. Αυτό που είναι ξεκάθαρο είναι ότι θέλουν το δάσος μας για δικό τους. Είναι διπλάσιοι σε μέγεθος από μας, έχουν όπλα που υπερτερούν κατά πολύ των δικών μας και φλογοβόλα και ιπτάμενα πλοία. Τώρα έχουν φέρει περισσότερες γυναίκες και δα κάνουν παιδιά. Αυτή τη στιγμή βρίσκονται εδώ περίπου δύο με τρεις χιλιάδες απ' αυτούς, κυρίως στο Σόρνολ. Αν όμως περιμένουμε μια ή δυο γενιές ακόμα, θα αναπαραχθούν ο αριθμός τους θα διπλασιαστεί και θα τριπλασιαστεί. Σκοτώνουν άντρες και γυναίκες, δεν λυπούνται ούτε εκείνους που εκλιπαρούν για τη ζωή τους. Δεν τραγουδούν όταν φιλονικούν. Ίσως να έχουν αφήσει πίσω τους τις ρίζες τους σ' εκείνο το άλλο δάσος απ' όπου ήρθαν, το δάσος χωρίς δέντρα. Έτσι, λοιπόν, παίρνουν δηλητήριο για να ελευθερώσουν τα όνειρα μέσα τους, αλλά το μόνο που καταφέρνουν είναι να μεθούν ή να αρρωσταίνουν. Κανένας δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα αν είναι ή δεν είναι άνθρωποι, αν είναι παράφρονες ή όχι, αλλά αυτό δεν έχει σημασία. Πρέπει οπωσδήποτε να τους αναγκάσουμε να φύγουν από το δάσος, γιατί είναι επικίνδυνοι. Αν δεν φύγουν, θα πρέπει να τους διώξουμε με τη φωτιά από τις Περιοχές, όπως καίμε τις φωλιές των μυρμηγκιών που τσιμπάνε στα άλση της πόλης. Αν περιμένουμε, θα είμαστε εμείς αυτοί που θα καούν και θα πνιγούν από τον καπνό. Μπορούν να μας λιώσουν, όπως λιώνουμε εμείς τα μυρμηγκία που τσιμπάνε. Μια φορά, όταν έκαψαν την πόλη μου, το Έσρεδ, είδα μια γυναίκα ξαπλωμένη στο μονοπάτι μπροστά από έναν άνθρωπο, που τον ικέτευε για τη ζωή της, κι εκείνος την πάτησε στην πλάτη και της έσπασε τη ραχοκοκαλιά, και μετά την πέταξε στην άκρη με μια κλοτσιά, λες και ήταν ψόφιο φίδι. Το είδα με τα μάτια μου. Αν οι άνθρωποι είναι άνθρωποι, τότε είναι άνθρωποι ανάξιοι ή ανεκπαίδευτοι να ονειρευτούν και να φερθούν σαν άνθρωποι. Γι' αυτό επιδίδονται σε βασανισμούς, σκοτωμούς και καταστροφές, παρακινημένοι από τους θεούς μέσα τους, τους οποίους όμως δεν απελευθερώνουν, αλλά προσπαθούν να τους ξεριζώσουν και να τους αρνηθούν. Αν είναι άνθρωποι, τότε είναι κακοί, επειδή αρνούνται τους θεούς τους και φοβούνται να αντικρίσουν το ίδιο τους το πρόσωπο στο σκοτάδι. Επικεφαλής των γυναικών του Κάνταστ, άκουσέ με».

Ο Σέλβερ σηκώθηκε απότομα όρθιος· φάνταζε ψηλός ανάμεσα στις καθισμένες γυναίκες.

«Νομίζω ότι ήρδε η ώρα να γυρίσω στη δική μου περιοχή, το Σόρνολ, στους εξόριστους και στους υποδουλωμένους. Πες σε όλους εκείνους που ονειρεύονται να κάψουν μια πόλη να έρθουν να με βρουν στο Μπρότερ». Υποκλίθηκε μπροστά στην Έμπορ Ντέντεπ και έφυγε από το άλσος με τις σημύδες, κουτσαίνοντας ακόμα και με το χέρι δεμένο με επίδεσμο.

Παρ' όλα αυτά, το βήμα του ήταν σχετικά γοργό και το κεφάλι του στητό, κι αυτό τον έκανε να μοιάζει πιο υγιής από άλλους ανθρώπους. Οι πιο νέοι τον ακολούθησαν ήσυχα.

«Ποιος είναι αυτός;» ρώτησε η αγγελιοφόρος από το Τρεδάτ ακολουθώντας τον με το βλέμμα της.

«Ο άντρας στον οποίο απευθυνόταν το μήνυμά σου, ο Σέλβερ από το Έσρεδ, ένας θεός ανάμεσά μας. Έχεις ξαναδει ποτέ σου θεό, κόρη μου;»

«Όταν ήμουν δέκα, είχε έρθει ο Λυράρης στο χωριό μας».

«Ο γερο-Έρτελ, ναι. Ήταν από το δικό μου Δέντρο και από το Βόρειο Βέιλς, όπως κι εγώ. Ε, λοιπόν, τώρα είδες και δεύτερο θεό, και μάλιστα μεγαλύτερο. Πες στους δικούς σου στο Τρεδάτ γι' αυτόν».

«Ποιος θεός είναι, μητέρα;»

«Ένας καινούργιος», είπε η Έμπορ Ντέντεπ με την ξερή, γέρικη φωνή της. «Ο γιος του φλεγόμενου δάσους, ο αδελφός των δολοφονημένων. Είναι αυτός που δεν είναι ξαναγεννημένος. Και τώρα φύγετε, όλες σας, πηγαίνετε στο Οίκημα. Δείτε ποια δα πάει με τον Σέλβερ και φροντίστε να τους ετοιμάσετε φαγητό για να πάρουν μαζί τους. Αφήστε με εμένα μόνη για λίγο. Είμαι τόσο γεμάτη κακά προαισθήματα όσο ένας ανόητος γέρος, πρέπει να ονειρευτώ...»

ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΝΥΧΤΑ, ο Κόρο Μένα πήγε με τον Σέλβερ ως το σημείο όπου είχαν συναντηθεί για πρώτη φορά, κάτω από τις χαλκόχρωμες ιτιές δίπλα στο ρέμα. Πολλοί είχαν αποφασίσει να ακολουθήσουν τον Σέλβερ προς τα νότια, καμιά εξηνταριά άτομα περίπου

τέτοια μαζική κινητοποίηση δεν είχε ξαναγίνει ποτέ. Στον δρόμο τους για να διαβούν τη θάλασσα προς το Σόρνολ θα ξεσήκωναν μεγάλο σούσουρο και θα προσέλκυαν και πολλούς άλλους να ενωθούν μαζί τους.

Ο

Σέλβερ είχε επικαλεστεί τ

ο

δικαίωμα του Ονειρευτή να μείνει μόνος του για εκείνη τη νύχτα μόνο. Ξεκίνησε μονάχος, οι ακόλουθοί του θα τον προλάβαιναν το πρωί. Ύστερα, όταν θα είχε αναμειχθεί πλέον με το πλήθος και θα έπρεπε να δράσει, δεν θα είχε πολύ χρόνο στη διάθεσή του για την αργή και βαθιά εσωτερική διαδικασία των μεγάλων ονείρων.

«Εδώ συναντηθήκαμε», είπε ο γέρος, σταματώντας ανάμεσα στα γερμένα κλαδιά και στα πέπλα από τα χαμηλωμένα φύλλα, «κι εδώ χωρίζουμε. Είμαι σίγουρος ότι αυτοί που θα περπατούν στα μονοπάτια μας από δω και στο εξής θα αποκαλούν αυτό το μέρος Άλσος Σέλβερ».

Ο Σέλβερ δεν είπε τίποτα για λίγο, στεκόταν ακίνητος σαν δέντρο, ενώ τα αεικίνητα ασημένια φύλλα γύρω του σκούρηναν καθώς τα σύννεφα πύκνωναν πάνω από τα αστέρια. «Εσύ είσαι πιο σίγουρος για μένα απ' ό,τι είμαι εγώ», είπε τελικά· ακούστηκε μόνο η φωνή του μέσα στο σκοτάδι.

«Ναι, Σέλβερ, είμαι σίγουρος... Μου έμαθαν να ονειρεύομαι καλά και μετά γέρασα. Τώρα πια ονειρεύομαι πολύ λίγο για μένα. Και γιατί να το κάνω; Πολύ λίγα είναι πια καινούργια για μένα. Και είχα ό,τι ήθελα στη ζωή μου και ακόμα περισσότερα. Είχα ολοκληρή τη ζωή μου. Τόσες μέρες όσα και τα φύλλα του δάσους. Είμαι ένα γέρικο κούφιο δέντρο, μόνο οι ρίζες μου είναι ζωντανές. Κι έτσι, ονειρεύομαι μόνο ό,τι ονειρεύονται όλοι. Δεν έχω ούτε οράματα ούτε επιθυμίες. Βλέπω τα πράγματα όπως είναι. Βλέπω τους καρπούς να ωριμάζουν στα κλαδιά. Το δέντρο είναι βαθιά ριζωμένο και οι καρποί του ωριμάζουν εδώ και τέσσερα χρόνια. Όλοι μας φοβόμαστε εδώ και τέσσερα χρόνια, ακόμα κι εμείς που ζούμε μακριά από τις πόλεις των ανθρώπων και τους έχουμε δει μόνο από τις κρυψώνες μας ή έχουμε δει τα πλοία τους να πετούν ψηλά, ή έχουμε δει τους νεκρούς τόπους, εκεί που έχουν κόψει τον κόσμο, ή έχουμε απλώς ακούσει διηγήσεις για όλα αυτά. Όλοι μας φοβόμαστε. Τα παιδιά ξυπνούν τη νύχτα και κλαίνε επειδή έχουν δει γίγαντες στον ύπνο τους. Οι γυναίκες δεν τολμούν να ξεμακρύνουν πολύ στα εμπορικά ταξίδια τους. Οι άντρες στα Οικήματα δεν μπορούν να τραγουδήσουν. Ο καρπός του φόβου ωριμάζει. Και βλέπω ότι εσύ τον μαζεύεις. Είσαι αυτός που κάνει τη συγκομιδή. Όλα όσα φοβόμαστε να μάθουμε εσύ τα έχεις δει, τα έχεις μάθει: εξορία, ταπείνωση, οδύνη, τη σκεπή και τους τοίχους του κόσμου να πέφτουν, τη μητέρα να πεθαίνει δυστυχισμένη, τα παιδιά να μένουν ανεκπαιδευτα, χωρίς να τα φροντίζει κανένας... Αυτή είναι μια νέα εποχή για τον κόσμο, μια κακή εποχή. Κι εσύ τα έχεις υποστεί όλα αυτά. Πήγες πιο μακριά απ' όλους. Και σ' αυτό το μακριά, στο τέλος του

μαύρου μονοπατιού, μεγαλώνει το Δέντρο. Εκεί ωριμάζει ο καρπός. Εσύ δεν έχεις παρά να απλώσεις το χέρι, Σέλβερ, και να τον μαζέψεις. Και ο κόσμος αλλάζει εξ ολοκλήρου όταν ένας άνθρωπος κρατάει στο χέρι του τον καρπό εκείνου του δέντρου που οι ρίζες του είναι πιο βαθιές απ' το δάσος. Οι άνθρωποι θα μάθουν γι' αυτό το δέντρο, θα μάθουν για σένα, όπως σε μάθαμε κι εμείς. Δεν χρειάζεται να είσαι γέρος ή Μέγας Ονειρευτής για να αναγνωρίσεις έναν θεό! Όπου πηγαίνεις καίει η φωτιά· μόνο ένας τυφλός δεν μπορεί να τη δει. Όμως, Σέλβερ, αυτό που βλέπω εγώ και ίσως δεν βλέπουν οι υπόλοιποι, ο λόγος που σε αγάπησα, είναι ότι σε ονειρεύτηκα πριν συναντηθούμε εδώ. Βάδιζες σ' ένα μονοπάτι, και πίσω σου μεγάλωναν τα νεαρά δέντρα, βελανιδιές και σημύδες, ιτιές και λιόπρινα, έλατα και πεύκα, σκλήθρες, λεύκες, φράξα με λευκά άνθη, η σκεπή και οι τοίχοι του κόσμου όλου, που ανανεώνονται διαρκώς. Και τώρα πήγαινε στο καλό, αγαπημένε θεέ και γιε, και να προσέχεις».

Η νύχτα γινόταν όλο και πιο σκοτεινή καθώς έφευγε ο Σέλβερ, ώσπου, παρά τη νυχτερινή του όραση, το μόνο που διέκρινε ήταν όγκοι και μαύρα επίπεδα. Αρχισε να βρέχει. Είχε απομακρυνθεί μόλις λίγα χιλιόμετρα από το Κάνταστ, όταν συνειδητοποίησε ότι έπρεπε ή να ανάψει έναν πυρσό ή να σταματήσει. Επέλεξε να σταματήσει και, ψάχνοντας ψηλαφιστά, βρήκε ένα σημείο ανάμεσα στις ρίζες μιας μεγάλης καστανιάς. Κάθισε εκεί, με την πλάτη στηριγμένη στον φαρδύ στραβό κορμό που φαινόταν να διατηρεί ακόμα λίγη από τη θερμότητα του ήλιου μέσα του. Η λεπτή αραιή βροχή, αθέατη μέσα στο σκοτάδι, έπεφτε απαλά πάνω στα ψηλά φύλλα, στα χέρια, στον λαιμό και στο κεφάλι του, που τα προστάτευε το δασύ, λεπτό σαν μετάξι τρίχωμά του, στο χώμα, στις φτέρες και στους θάμνους πιο δίπλα, σε όλα τα φύλλα του δάσους, κοντά και μακριά. Ο Σέλβερ καθόταν ήρεμος σαν την γκριζα κουκουβάγια που είχε κουρνιάσει σε ένα κλαδί λίγο πιο πάνω, ακοίμητος, με τα μάτια του ορθάνοιχτα στο βροχερό σκοτάδι.

[Ούρσουλα Κ. Λε Γκεν, Η λέξη για τον κόσμο είναι δάσος, Εκδ. Αίολος, Αθήνα 2020, σελ. 48-55 Μετάφραση: Πάνος Τομαράς](#)